

Beslut

efter kvalitetsgranskning av lärares arbete för
att tidigt motverka könsbundna utbildnings-
och yrkesval vid Vasaskolan
i Danderyds kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Vasaskolan avseende verksamhetens kvalitet vad gäller lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att undersöka hur skolor genom undervisning och studie- och yrkesvägledning arbetar i årskurs 4-6 för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I granskningen bedöms följande frågeställning:

- I vilken utsträckning arbetar lärare i undervisningen med att motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området vilket beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. På det granskade området bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framtidsytande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Vasaskolan i följande utsträckning:

Lärare arbetar i flera delar med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Lärarna behöver utveckla sitt arbete med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt.

- Lärarna behöver se till att studie- och yrkesvägledningen är uppdaterad och vidgar elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2023-12-15** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:8801) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning inom området.

Lärares arbete för att motverka könsstereotypa föreställningar

Inom detta område granskas hur lärare arbetar för att skapa en jämställd undervisning, hur lärare arbetar för att undervisa om jämställdhet och hur lärare arbetar med studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärarna arbetar flera delar med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna återkommande undervisar om jämställdhet och att de stärker elevernas upplevelser av den egna förmågan och uppmuntrar ansträngningar som går emot könsstereotypa föreställningar om olika ämnesområden. Vidare visar granskningen att lärarna till viss del reflekterar över vilka normer som genomsyrar undervisningen och att de aktivt arbetar för att främja ett inkluderande klassrumsklimat där kön inte definierar elevers intressen och ambitioner. Samtidigt har lärarna inte undersökt vilka normer som gestaltas i elevgrupperna eller i den egna undervisningen. Härutöver visar granskningen att lärarna integrerar studie- och yrkesvägledningen i undervisningen och att undervisningen synliggör hur kön kan påverka framtida utbildnings- och yrkesval. Det finns dock inga tillfällen där lärarna på ett systematiskt sätt diskuterar studie- och yrkesvägledning, eller på annat

sätt får stöttning i arbetet med att ge alla elever en studie- och yrkesvägledning som är relevant och uppdaterad.

Lärares undervisning om jämställdhet

Granskningen visar att lärarna återkommande undervisar om jämställdhet i vissa ämnen. Såväl elever som lärare uttrycker att inom vissa ämnen, så som de samhällsorienterande ämnena, biologi och svenska får jämställdhet och fenomen kopplat till kön ett större genomslag än i andra ämnen. Vidare framgår att lärarna genom sin undervisning medvetandegör eleverna om de begränsningar kopplat till kön som fanns och finns i samhället. Det handlar till exempel om när de arbetar med att jämföra samhället förr och nu, vilka yrken som representeras av respektive kön, hur idrott förändras över tid och hur den politiska arenan ser ut. Eleverna uttrycker att lärarna uppmuntrar dem till att diskutera jämställdhet och reflektera kring könsstereotypa föreställningar såväl i spontana sammanhang som genom planerade inslag i undervisningen. Återkommande inslag i undervisningen är olika värderingsövningar och dilemman som eleverna kan identifiera sig med. Skolenhetens värdegrundsarbete omfattar en mängd olika värderingsövningar, varav vissa övningar ska genomföras medan andra bör genomföras. Flera av övningarna berör normkritiskt tänkande om bland annat kön och de förväntningar och begränsningar som kan kopplas därtill. Av intervju med lärarna framgår att materialet används och är uppskattat bland såväl lärare som elever. De har bland annat använt en film som handlar om att belöningen för utfört arbete premieras olika utifrån om man är flicka eller pojke.

Vidare framgår att lärarna arbetar för att stärka elevernas upplevelser av den egna förmågan och ger uppmuntran för ansträngningar som går emot könsstereotypa föreställningar om olika ämnesområden. Av intervjuer med eleverna framgår att de inte upplever skillnader i lärarnas förväntningar på flickor respektive pojkar. Däremot beskriver eleverna att deras intresse för olika delar av undervisningen kan variera utifrån kön. Det uppmärksammas dock av lärarna och de arbetar för att förändra inställningen bland eleverna. Exempelvis var det i en av klasserna som pojkarnas engagemang för vissa inslag i ämnet idrott och hälsa var betydligt mindre än bland flickorna. Läraren resonerade då med klassen och uppmuntrade pojkarna till att våga bryta mot de könsstereotypa förväntningarna om hur de borde bete sig. Efter det samtalet har inställningen förändrats i positiv riktning.

Lärares arbete för att skapa en jämställd undervisning

Granskningen visar att lärarna arbetar aktivt för att främja ett inkluderande klassrumsklimat där kön inte definierar elevers intressen eller ambitioner. Undervisningens utformning är uppbyggd utifrån att alla elever, oavsett kön, ska kunna samarbeta med varandra. Det görs bland annat genom att det alltid är lärarna som bestämmer elevernas placering i klassrummet och gör gruppindelningar. Vidare berättar såväl elever som lärare att lärarna aktivt arbetar med att skapa en balans i klassrummet gällande till exempel talutrymmet. Lärarna använder bland annat så

kallade talstickor och uppmärksammar och medvetandegör eleverna om allas rätt att komma till tals. Exempelvis berättar en elev om hur klassen har fått förståelse för lärarens sätt att fördela ordet, just utifrån att de har resonerat om det tillsammans i klassen. Tidigare fanns det en frustration bland elever om de inte fick svara på en fråga, men nu ser de att resultatet har blivit att fler elever är aktiva och vågar göra sin röst hörd. Vidare uppger eleverna att lärarna inte gör någon skillnad på pojkar och flickor vad gäller hur lärarna utmanar dem eller erbjuder dem hjälp. Däremot uppger rektorn att en av elevenkäterna som skolenheten genomfört visar att pojkarna uppfattar att de får fler tillsägelser än vad flickorna får. Eleverna berättar dock i intervjuerna att tillsägelseerna inte uppfattas som könsbundna utan mer utifrån hur respektive elev beter sig.

Vidare visar granskningen att lärarna endast till viss del reflekterar över vilka normer som generellt genomsyrar undervisningen. Av intervjuer med lärarna och rektorn samt av insänd dokumentation framgår att Vasaskolans värdegrundsarbete innehåller områden som främjar arbetet med att motverka könsstereotypa föreställningar i undervisningen. Värdegrundsarbetet utvärderas kontinuerligt och prioriterade områden beslutas utifrån det. Under pågående läsår har arbetet bland annat fokuserat på språkbruk och så kallad machokultur. Arbetet med språkbruket har sin upprinnelse i att eleverna bland annat använde ett grovt språk som innehöll könsord. Till området kopplades ett arbete om machokultur och vilka värderingar som kan kopplas till kön. Lärarna läste bland annat en bok om machokultur som de sedan arbetade med i undervisningen. Till sin hjälp har lärarna haft ett gemensamt åldersanpassat material. Eleverna berättar att de tillsammans med lärarna diskuterade bokens innehåll, gjorde olika värderingsövningar kopplade till innehållet och att de slutligen träffade bokens författare. Lärarna berättar att arbetet har givit ett positivt resultat gällande elevernas språkbruk, men att det är något som ständigt behöver uppmärksammas. Däremot framgår det av granskningen att det finns aspekter av undervisningen som lärarna inte undersöker eller diskuterar utifrån ett normkritiskt förhållningssätt, men där uppfattningarna lärarna emellan skiljer sig åt. Det handlar till exempel om huruvida det finns skillnader mellan pojkar och flickor i skolan eller i klasserna som i sin tur borde föranleda ett förändrat arbetsätt.

Härutöver visar granskningen att lärarna i några avseenden planerar undervisningen så att könsstereotypa uttryck och föreställningar inte ska reproduceras, men att de inte gemensamt reflekterar över de normer som gestaltas i till exempel de gemensamma läromedlen. Av intervju med lärare framgår att de vid val av ämnesinnehåll och undervisningsmaterial eftersträvar att det ska finnas en balans mellan könen. Exempelvis när undervisningen berör nobelpristagare så lyfter läraren fram såväl manliga som kvinnliga nobelpristagare och problematiserar samtidigt varför det historiskt sett är så få kvinnliga pristagare. Ett annat exempel är när en yrkesverksam elektriker bjöds in till skolan för att berätta om sitt yrke. Det gjordes utifrån att elektrikern var kvinna och att det i sin tur utmanar könsstereotypa

förväntningar. Samtidigt finns det exempel som visar på komplexiteten inom området och vikten av att lärarna kontinuerligt reflekterar över vilka normer som gestaltas i undervisningen, exempelvis vad det är för bild av flickor och pojkar respektive kvinnor och män som förmedlas i de läromedel som används. Av intervju med lärarna framgår till exempel hur de tolkar ett visst undervisningsmaterial helt olika men att det inte är någonting som diskuteras gemensamt. I undervisningsmaterialet visas ett antal bilder på personer som ger exempel på hur potatis kan tillagas. Samtliga bilder utom en föreställer normalbyggda män. Den sista bilden föreställer en kvinna med större kroppshydda än männen och som inte äter potatis eftersom hon går på diet. En lärare uttrycker att detta är ett typiskt exempel på hur kvinnor framställs på ett stereotypt sätt i läromedel, medan en annan lärare inte tolkar exemplet som könsstereotypt utifrån att ordet diet kan tolkas på olika sätt.

Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i olika sammanhang diskuterar framtida studie- och yrkesval tillsammans med eleverna. I de sammanhangen diskuterar de också hur kön kan påverka framtida utbildnings- och yrkesval. Av intervjuer med eleverna och lärarna framgår att de till exempel har diskuterat att olika yrken kan upplevas vara riktade till olika kön och att det finns löneskillnader utifrån kön. Elever och lärare uppger att det finns vissa arbetsområden där det är fokus på studie- och yrkesvägledning, till exempel då eleverna arbetar med sitt drömyrke. Det framkommer också av intervjuer med elever att det finns utrymme att lyfta frågor och diskutera framtida utbildnings- och yrkesval även i mer spontana sammanhang. Den bilden bekräftas av lärarna som uppger att olika studie- och yrkesval berörs i många olika sammanhang, oftast invävt i andra arbetsområden. Flera delar av den integrerade studie- och yrkesvägledningen syftar till att medvetandegöra eleverna om de mönster som finns i samhället kopplat till kön och att det är någonting som befästs i tidig ålder. Exempelvis har de i en av klasserna arbetat med reklam och hur reklamen påverkar val av leksaker utifrån kön och hur det i sin tur påverkar fritidsintressen och framtida yrkesval. Av intervjuer med lärare och elever framgår dock att det är sällan som företrädare för olika yrken kommer till skolenheten för att prata om sitt yrke och eleverna gör inga studiebesök på olika arbetsplatser för att bilda sig en uppfattning om hur olika yrkesliv kan vara. Däremot berättar lärarna att det bland elevernas vårdnadshavare finns en mängd olika yrken representerade och att det före pandemin förekom att vårdnadshavare kom till skolan och berättade om sina yrken.

Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att de enskilda lärarna arbetar för att göra studie- och yrkesvägledningen relevant och uppdaterad, men lärarna har ingen stöttning eller vägledning i det arbetet. Det framgår av inskickad dokumentation och intervju med rektorn att det på skolenheten finns en arbetsplan för studie- och yrkesorientering men att den inte är implementerad. Rektorn berättar att arbetet med studie- och yrkesvägledning i undervisningen kommer att intensi-

fieras och struktureras inför kommande läsår. Då skolenheten inte har någon studie- och yrkesvägledare uppger rektorn att det är någonting som de behöver beakta i arbetet så att en studie- och yrkesvägledares kompetens på något sätt ändå bidrar till att höja kvaliteten inom området. Lärarna i sin tur berättar att de försöker följa med i samhällsdebatten och en lärare berättar att hen söker upp aktuell statistik gällande till exempel framtida bristyrke för att på så sätt hålla sig uppdaterad inom området. Vidare berättar lärarna att det i läromedlet för samhällskunskap finns ett område som berör den samtida och framtida arbetsmarknaden, vilket lärarna använder för att göra studie- och yrkesvägledningen relevant och uppdaterad.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla sitt arbete med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt.

Granskningen visar att lärarna överlag har viss medvetenhet kring vilka könsmönster som finns och hur de kan ta sig uttryck i undervisningen. Skolenhetens gemensamma värdegrundsarbete bidrar till att lärarna aktivt arbetar för att främja ett inkluderande klassrumsklimat avseende bemötande och tilltal. Däremot är det sällan som lärarna inom kollegiet tar reda på och reflekterar över vilka könsmönster som finns i klasserna eller vilka normer som de själva förmedlar genom undervisningen utifrån till exempel val av undervisningsmaterial.

Av läroplanens inledande del, Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹

I läroplanens avsnitt om normer och värden anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Lärare ska specifikt synliggöra och diskutera med

¹ Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag.

elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar oberoende av könstillhörighet.²

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen att lärarna utvecklar sitt arbete med ett normmedvetet förhållningssätt i undervisningen utifrån kön. Det innebär att lärarna behöver skapa sig en gemensam bild av vilka normer kring kön som uttrycks på skolan och i de olika elevgrupperna. Genom att identifiera rådande könsmönster kan lärarna sedan utforma sin undervisning på ett sådant sätt att den motverkar eventuella begränsande könsnormer. Konkret kan detta exempelvis ske genom att lärarna auskulterar på varandras lektioner för att på så sätt få ett gemensamt underlag som de kan utgå från i sitt fortsatta arbete. Exempelvis kan det handla om de könsmönster som finns bland eleverna eller de normer och föreställningar som lärarna själva förmedlar. Det kan även omfatta att lärarna tillsammans reflekterar över vilket undervisningsmaterial som används och hur det kan problematiseras i undervisningen för att motverka könsstereotypa föreställningar.

Avgörande för ett gott arbete är att lärarna inte bara uppmärksammar eventuella könsmönster i undervisningen, utan också tar reda på vad sådana mönster beror på och försöker utmana de bakomliggande föreställningarna och normerna.

Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver se till att studie- och yrkesvägledningen är uppdaterad och vidgar elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Granskningen visar att lärare arbetar med frågor som rör studie- och yrkesvägledning och att de även problematiserar könsstereotypa uttryck kopplade till studie- och yrkesval. Då arbetet med studie- och yrkesvägledning huvudsakligen sker genom individuella lärarinsatser, är det dock svårt att försäkra sig om att alla elever får tillgång till studie- och yrkesvägledning som är relevant och uppdaterad.

Enligt 2 kap. 29 § skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. I läroplanen anges också att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.³ Av Skolverkets allmänna råd framgår vidare att lärare i undervisningen bör utmana,

² Lgr 22, avsnitt 2.1, Normer och värden

³ Lgr 22, avsnitt 2.6, Skolan och omvärlden.

problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell och social bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval.⁴

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna, under rektorns ledning, utvecklar arbetet med den integrerade studie- och yrkesvägledningen så att alla elever får aktuell och relevant studie- och yrkesvägledning som vidgar deras perspektiv. Om alla lärare får fördjupade kunskaper om vilka faktorer som påverkar elevers val och vilka föreställningar elever har kring framtida studier och yrken, kan de i sin tur ge eleverna en vägledning som är relevant och uppdaterad och som bidrar till att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Ett sätt att göra detta är till exempel att det påbörjade arbetet med en gemensam arbetsplan för studie- och yrkesorientering intensifieras och att lärare får stöd av studie- och yrkesvägledare i det arbetet.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Malin Lundquist

Malin Lundquist

Föredragande

Signerat av: Malin Lundquist

I handläggningen av ärendet har även utredare Maja Beckman och Maria Lundström deltagit.

4 SKOLFS 2013:180. Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med studie- och yrkesvägledning.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket som ligger till grund för granskningsbeslutet genomfördes av utredarna Maja Bäckman och Malin Lundquist den 23 maj 2023.

Vasaskolan är en kommunal skola med 206 elever i förskoleklass och årskurserna 1–6. Det finns ingen studie- och yrkesvägledare på skolenheten.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokumentstudier, dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Följande kriterier granskas:

- Undervisningens form - hur lärarna utformar och genomför undervisningen utifrån ett jämställt och normmedvetet förhållningssätt.
- Undervisningens innehåll – hur lärarna undervisar om jämställdhet.
- Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval \(skolinspektionen.se\)](https://skolinspektionen.se)

Bilaga 3: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Bilaga 4:

Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde: Lärarna behöver utveckla sitt arbete med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?
Utvecklingsområde: Lärarna behöver se till att studie- och yrkesvägledningen är uppdaterad och vidgar elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?